
ASKO|SCHÖNBERG

Het ensemble voor hedendaagse klassieke muziek

Asko|Schönberg is in 2009 ontstaan uit een fusie van het Asko Ensemble en het Schönberg Ensemble. Het gezelschap positioneert zich met een actief opdrachtenbeleid als aanjager voor nieuwe kamermuziek, waarbij kwaliteit, experiment en actualiteit voorop staan. De uitvoering en ontwikkeling van niet-symfonisch gecomponeerd repertoire uit de 20e en 21e eeuw van componisten van diverse generaties en genres, ziet Asko|Schönberg als kerntaak. De nadruk ligt op werk van levende componisten. De instelling wil een cultureel ecosysteem zijn dat zichzelf continu bevraagt en vernieuwt. Het ensemble heeft een vaste kernbezetting van veertien musici. Na het terugtreden van oprichter Reinbert de Leeuw, die begin 2020 overleed, is niet gekozen voor een nieuwe chef-dirigent, maar wordt per programma naar de geschiktste invulling gekeken. Zo krijgt dirigent Bas Wieggers voor de komende periode carte blanche om rond het werk van Louis Andriessen zijn eigen programma's samen te stellen. De kernmusici stellen zelf ook ongedirigeerde avonden samen, zoals de concertserie & Beyond, samengesteld en geleid door concertmeester en vaste violist

Joe Puglia. Asko|Schönberg opereert vanuit de filosofie dat de bezetting in dienst moet staan van de artistieke bedoelingen van de maker. De bezetting van het ensemble kan op maat aangepast of uitgebreid worden om het rijkgeschakeerde hedendaags repertoire ten gehore te brengen.

Het gezelschap staat op nationale en internationale concertpodia en festivals, en doet mee aan grootschalige interdisciplinaire voorstellingen. Thuishaven van het Asko|Schönberg is Muziekgebouw aan 't IJ, maar het ensemble werkt ook samen met Het Concertgebouw en Holland Festival. Daarnaast heeft Asko|Schönberg internationale samenwerkingsverbanden met onder andere London Sinfonietta en Ensemble Modern voor de realisatie en presentatie van nieuw werk op internationale podia. In dit kader schreef componist Richard Ayres het muziekstuk *The Garden*, dat werd uitgevoerd in New York, Amsterdam, Londen, Porto en Frankfurt. De instelling ontwikkelt, produceert en presenteert langs drie lijnen; het Kernensemble waarin iconische werken uit de hedendaagse muziek centraal staan, Interdisciplinair waarin de grenzen van de interdisciplinaire maakcultuur worden opgezocht en Dialogo waarin diverse activiteiten worden ontwikkeld ten behoeve van het vernieuwen en verbreden van het genre en de bezoekers. Met nieuwe initiatieven als de broedplaats GrasLab in Amsterdam-Noord wil Asko|Schönberg talent de mogelijkheid bieden hun werk aan een groter publiek te tonen. En met het initiatief K[h]AOS wordt een jonge generatie musici opgeleid tot interdisciplinair performer.

ADVIES

Artistiek belang

Asko|Schönberg is hét instrumentaal ensemble voor nieuwe muziek in Nederland. In de afgelopen decennia heeft het ensemble met de getoonde zeggingskracht en oorspronkelijkheid een onuitwisbare indruk gemaakt binnen het Nederlandse muziklandschap. Als onvermoeibare pleitbezorger voor nieuwe muziek heeft het gezelschap musici, liefhebbers

en leken uitgedaagd, verrast en nieuwsgierig gemaakt. De inzet en het vakmanschap van de musici is bewonderenswaardig. Zij onderwerpen zich aan abstracte en complexe composities die veel voorbereiding vragen en concentratie vergen. De onorthodoxe speeltechnieken die componisten voorschrijven, worden met geslepenheid uitgevoerd.

Het ensemble wil in de komende kunstenplanperiode nadrukkelijk de jonge generatie dirigenten zoals Jamie Man en Gregory Charette aan bod laten komen. De Amsterdamse Kunstraad hoopt dat het ensemble daarmee de ervaren dirigenten niet uit het oog verliest. De programma-plannen 2021-2024 zijn ambitieus en verfrissend, zoals *Phonetic Stories* waarbij jonge componisten gekoppeld worden aan schrijvers met een achtergrond in toneel, poëzie of spoken word, maar laten ook ruimte voor traditioneel Asko|Schönberg-repertoire. De kunstraad mist echter een concrete uitwerking van de inhoud van de beoogde programma's. De kunstraad is benieuwd hoe het ensemble zich gaat ontwikkelen in het post-De Leeuw tijdperk, onder leiding van verschillende dirigenten. De grotere rol die weggelegd is voor dirigent Bas Wiegers, die zich vertaalt in actieve betrokkenheid bij het samenstellen van programma's voor de grote podia, juicht de kunstraad toe.

Het ensemble draagt ook internationaal bij aan de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe muziek. Een mooie samenwerking is de opera *Antarctica*, gecomponeerd door de Australische componiste Mary Finsterer in samenwerking met wetenschappers uit Tasmanië. Het radicaal kiezen voor nieuwe muziek brengt onvermijdelijk ook teleurstellingen met zich mee. De kunstraad vindt dat gezond; vooral voor deze niche geldt dat het ontwikkelingsproces net zo belangrijk is als het resultaat.

Belang voor de stad

Asko|Schönberg vormt een onmisbare schakel in de muziekketen in Amsterdam. Als een van de weinige ensembles voor nieuwe muziek is het gezelschap essentieel voor nieuwe (Nederlandse) componisten. Bij reguliere ensembles kan nieuwe muziek stuiten op weerstand en onbegrip. Het ensemble benadert nieuwe partituren zonder schroom, met grote kunde en draagt zorg voor geïnspireerde voordrachten. De door studie

en ervaring opgedane specialistische kennis van het ensemble en van de individuele musici valt niet te onderschatten. Daarnaast speelt het ensemble een elementaire rol in de programmering van Muziekgebouw aan 't IJ als huis voor nieuwe muziek en voor festivals die vernieuwing en experiment voorstaan zoals Holland Festival en het Opera Forward Festival van Nationale Opera & Ballet.

De activiteiten op het gebied van educatie zijn gedreven door maatschappelijk relevante thema's. Zoals bij het programma The Gender Agenda onder leiding van Manoj Kamps, voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Hier werden complexe onderwerpen rondom gender, geaardheid en gelijkwaardigheid behandeld in een muzikale spelshow. De kunstraad mist in de plannen een stevige visie op educatie en hoopt dat de initiatieven een verankerde positie krijgen binnen het aanbod, en niet slechts incidenteel worden opgezet. De kunstraad onderschrijft het belang dat Asko|Schönberg hecht aan kennisoverdracht van nieuw repertoire. De organisatie richt zich niet alleen op getalenteerde masterstudenten van de Ensemble Academie|Koninklijk Conservatorium, maar ook op het netwerk van de CoMA-ensembles, een landelijk netwerk van ensembles die zich verdiepen in hedendaags repertoire. Het nieuw op te zetten Graslab klinkt als een prima initiatief en een verrijking van Noord, ook omdat het gekoppeld wordt aan een aantal samenwerkingspartners in de buurt. De uitwerking van dit plan is echter summier. Het is nog onvoldoende duidelijk hoe het ensemble nieuwe doelgroepen (buurtbewoners) wil gaan bereiken.

Het ensemble wil de komende tijd inzetten op het verdiepen van samenwerking binnen de stad, met onder andere Paradiso, ITA, Het Concertgebouw en de Cello Biënnale Amsterdam.

Uitvoerbaarheid

Asko|Schönberg hecht waarde aan een passende honorering voor de musici. Het complexe repertoire en de onalledaagse speelaanwijzingen in de composities vragen veel van de musici, zowel in de voorbereiding als in de uitvoering. Terecht maakt het ensemble veel werk van de Fair Practice Code en de daarbij horende toepassing van fair pay, wat zichtbaar is in de begroting die € 600.000 hoger is dan het resultaat van een jaar eerder.

Zowel in het Kunstenplan 2013-2016 als in het Kunstenplan 2017-2020 werd de instelling geconfronteerd met aanzienlijke kortingen op haar subsidie. In 2019 en in 2020 teert de instelling in op het eigen vermogen. Ook staan de uitkoopsommen de laatste jaren onder druk, wat de financiële positie van het ensemble verzwakt. Askol|Schönberg zet in op een substantiële verhoging van het aangevraagde subsidiebedrag zowel landelijk als bij de gemeente.

Het percentage eigen inkomsten (25%) is in verhouding tot de gevraagde subsidie erg laag. De kunstraad verwacht van de instelling dat zij sterker inzet op het realiseren van financieringsmogelijkheden. Nieuwe muziek is een niche, de programma's zijn vanwege het experimentele karakter moeilijk te verkopen. Het is daarom essentieel dat er stevige plannen worden geformuleerd om nieuw publiek te werven en behouden. Het marketingplan is mager. De kunstraad hoopt dat het ensemble de huidige stijgende lijn in de publiekscijfers voortzet en dat de instelling erin zal slagen nieuw publiek te bereiken.

Diversiteit en inclusie

Het ensemble richt zich op de legitimering van het genre nieuwe muziek als levende kunstvorm, maar bereikt daarmee vooralsnog een klein publiek. De noodzaak voor een inclusieve programmering is ondanks de bijzondere rol die het ensemble heeft binnen de sector evengoed aanwezig. De instelling vindt dat bij innovatieve muziek vanzelfsprekend een inclusief karakter hoort omdat de inhoud zich verhoudt tot de huidige maatschappij, maar de kunstraad ziet dat de programmering niet vanzelfsprekend een divers publiek trekt.

Een sterke visie op inclusie moet zich ook uiten in de juiste *tone of voice* om toegankelijkheid te genereren. Op dit gebied heeft de instelling nog een stap te maken. Het bevragen van de onzichtbare codes van klassieke concerten en het zoeken naar nieuwe vormen van uitvoering onderdeel maken van de programmering, vindt de kunstraad een goed voornemen.

De kunstraad heeft vertrouwen in het bestuur van het ensemble, dat zich oprecht wil inzetten voor een inclusiever beleid en het onderwerp

niet schuwt, maar constateert dat dit bewustzijn zich nog maar matig vertaalt in concrete stappen. Asko|Schönberg voert actief beleid om vrouwelijke componisten zoals Jamie Man, Mary Finsterer, Calliope Tsoupaki (Componist des Vaderlands) en Corrie van Binsbergen in de schijnwerpers te plaatsen. Dit is in de sector nieuwe muziek allesbehalve vanzelfsprekend. De kunstraad huldigt dit initiatief en hoopt dat de instelling het beleid uitbreidt en dat er ook extra aandacht komt voor meerstemmigheid in bredere zin.

Asko|Schönberg opteert voor functieplek 9 in de Amsterdam Bis 2021-2024: muziekgezelschap (een ensemble voor hedendaagse muziek) dat op zowel nationale als internationale podia optreedt, aandacht heeft voor verbinding met andere genres en voor talentontwikkeling. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, Asko|Schönberg deze functieplek toe te kennen.

Huidig	€ 185.257
Huidig 2020*	€ 186.924
Gevraagd	€ 300.000
Advies	€ 186.924

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
